

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجَلْ قَرْجَهْمُ

| سوم دبستان |
نگارش فارسی

وزارت آموزش و پرورش

سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

نام کتاب : نگارش فارسی - سوم دبستان - ۴

پدیدآورنده : سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف : دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری

شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف : سیده خلیلی، حاتم زندی، حسن ذوق‌القاری، گلزار فرهادی، شهناز عبادتی، منوچهر علی‌بور،

فرح نجخاران، محمد نوریان، عباسعلی رفایی و ابراهیم هداوند میرزایی (اعضای شورای برنامه‌ریزی)

فریدون اکبری شilder، معصومه نجفی پاکی، حسین قاسم پور مقadem و راحله محمدی (اعضای گروه تألیف) -

حسن ستایش (ویراستار)

مدیریت آماده‌سازی هنری : اداره‌ی کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

شناسه افزوده آماده‌سازی : احمد رضا امینی (مدیر امور فنی و جاب) - مجید ذاکری یونسی (مدیر هنری) - جواد صفری (طراح

گرافیک و صفحه‌آرا) - سید علی موسوی (طراح جلد) - بهاره جباری، زهرا برکاء، سیده الناز هاشم منیری،

محمد باران دوست، سبا سلیمانی و نتا حسین پور (تصویرگران) - کامران انصاری (طراح خط رایانه‌ای) - زهرا

ایمانی نصر، علی نجمی، حسین جراغی، فاطمه بزنسکی، حمید ثابت کلاچاهی و ناهید خام باسی (امور آماده‌سازی)

نشانی سازمان : تهران : خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره‌ی ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن : ۸۸۸۳۱۱۶۱۹، دورنگار ۸۸۳۰۹۲۶۶، کدپستی : ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

ناشر : شرکت افست : تهران - کیلومتر ۴ جاده‌ی آبعلی، بلاک ۸، تلفن : ۷۷۳۳۹۰۹۳

دورنگار : ۷۷۳۳۹۰۹۷، صندوق پستی : ۱۱۱۵۵ - ۴۹۷۹

چاچانه : شرکت افست «سهامی عام» (www.Offset.ir)

سال انتشار و نوبت چاپ : چاپ یازدهم ۱۴۰۲

برای دریافت فایل pdf کتاب‌های درسی به پایگاه کتاب‌های درسی به نشانی www.chap.sch.ir و برای خرید کتاب‌های درسی به

سامانه فروش و توزیع مواد آموزشی به نشانی www.irtextbook.com یا www.irtextbook.ir مراجعه نمایید.

کلیه‌ی حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس‌برداری، نقاشی، تهیه‌ی فلم و تکثیر به هر شکل و نوع، بدون کسب مجوز از این سازمان ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

شابک ۹-۲۲۳۴-۰۵-۹۶۴-۰۵-۹۷۸

ISBN 978-964-05-2234-9

اماں نہ رہاں

سخنی با آموزگاران گرامی

فصل اول: نهادها

- ۵ درس اول: محله‌ی ما
- ۶ درس دوم: زنگ ورزش
- ۷ فعالیت‌های تکمیلی

فصل دوم: بهداشت

- ۸ درس سوم: آسمان آبی، طبیعت پاک
- ۹ درس چهارم: آواز گنجشک
- ۱۰ فعالیت‌های تکمیلی

فصل سوم: اخلاق فردی – اجتماعی

- ۱۱ درس پنجم: بلد رچین و بزرگر
- ۱۲ درس ششم: فداکاران
- ۱۳ درس هفتم: کار نیک
- ۱۴ فعالیت‌های تکمیلی

فصل چهارم: راه زندگی

- ۱۵ درس هشتم: پیراهن بهشتی
- ۱۶ درس نهم: بوی نرگس
- ۱۷ فعالیت‌های تکمیلی

فصل پنجم: هنر و ادب

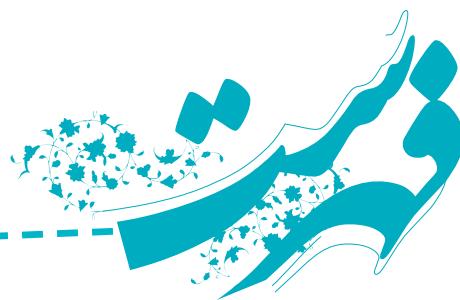
- ۱۸ درس دهم: یار مهربان
- ۱۹ درس یازدهم: نویسنده‌ی بزرگ
- ۲۰ فعالیت‌های تکمیلی

فصل ششم: ایران من

- ۲۱ درس دوازدهم: ایران عزیز
- ۲۲ درس سیزدهم: درس آزاد
- ۲۳ درس چهاردهم: ایران آباد
- ۲۴ فعالیت‌های تکمیلی

فصل هفتم: طبیعت

- ۲۵ درس پانزدهم: دریا
- ۲۶ درس شانزدهم: اگر جنگل نباشد
- ۲۷ درس هفدهم: چشم‌های آسمان
- ۲۸ فعالیت‌های تکمیلی

سخنی با آموزگاران گرامی

ای یادِ تو مونسِ روانم جز نام تو نیست بر زبانم

نخست، خدای مهریان را سپاس می‌گوییم و برای موفقیت از درگاه او یاری می‌جوییم.

کتاب فارسی پایه‌ی سوم، بر پایه‌ی رویکرد عام «برنامه‌ی درسی ملی جمهوری اسلامی ایران» و چهارچوب « برنامه‌ی درسی فارسی دوره‌ی ابتدایی »، تالیف و سازماندهی شده است.

رویکرد عام در تدوین، انتخاب و سازماندهی محتوا، شکوفایی فطرت الهی با تکیه بر نگرش فرهنگی – تربیتی است و رویکرد خاص برنامه‌ی زبان آموزی بر آموزش مهارت‌های زبانی و فرازبانی یا مهارت‌آموزی، استوار است. به همین روی، هم‌زمان به دو پهنه‌ی مهارت‌های خوانداری و مهارت‌های نوشتاری و نیز مهارت‌های فرازبانی (تفکر، نقد و تحلیل) پرداخته است.

کتاب نگارش به قلمرو نمادهای خطی و نوشتاری زبان و به دیگر سخن، به پهنه‌ی مهارت‌های تولید مکتوب زبان می‌پردازد؛ یعنی در کتاب فارسی، زبان آموز، اطلاعات و معارف را از طریق متن درس‌ها و آموزه‌ها، دریافت می‌کند و این کار، سبب پرورش ذهن و زبان، گسترش دامنه‌ی واژگان و تقویت توانایی تفکر و تحلیل دانش آموز می‌شود که در گفتار و بیان دیدگاه‌ها و حضور فعال در کارهای گروهی و نقد و تحلیل شفاهی، قابل مشاهده و ارزشیابی است؛ اما در کتاب نگارش، آموخته‌ها (مجموعه‌ی دیده‌ها، شنیده‌ها، خوانده‌ها و اندیشیده‌ها) در قالب نوشته، نمایان می‌شوند. افزون بر این، در تدوین کتاب نگارش، به موضوع نگارش با رعایت سیر تدریجی و مرحله‌ای، توجه کافی شده است.

مهارت نوشتن

نوشتن یکی از مهارت‌های زبانی است که از طریق آن، شخص می‌تواند اندیشه‌ها، باورها، احساسات و تجربه‌های دیداری، شنیداری و خوانداری خویش را به نوشتار درآورد. مهارت نوشتن به نویسنده، این توانایی را می‌دهد تا در مورد مطالبی که می‌خواهد بنویسد، بیندیشد و نوشه‌های خود را پیرايش و ویرایش کند. نویسنده هرچه در به کار گیری هنجارهای نگارشی تواناتر باشد، مطلبی که می‌نویسد؛ منسجم‌تر خواهد بود و پیام او شفاف و روشن به خواننده، انتقال خواهد یافت.

نوشتن، سطوحی دارد؛ املا یکی از سطوح مقدماتی آن است؛ املا هم مراحلی دارد که از آن جمله می‌توان به توانایی تبدیل نشانه‌های آوایی به نوشتاری، نوشتن درست نشانه‌ها و توانایی خوانانویسی و زیان‌نویسی اشاره کرد. کتاب فارسی سوم ابتدایی، افزون بر آموزش املا، به سطح پیشرفته‌ی نوشتن (نگارش و انشا) توجه ویژه‌ای دارد.

آموزش نگارش در پایه‌ی سوم ابتدایی با بندنویسی آغاز می‌شود، زیرا شناخت بند و رعایت اجزای آن در نوشته، کام اصلی نگارش و انشاست، درواقع هدف این است که دانش‌آموز در پایان سال سوم ابتدایی بتواند یک بند منسجم بنویسد و نشانه‌های نگارشی را درست به کار گیرد. در کتاب نگارش، برای هر درس، صفحه‌ای با عنوان «نگارش» وجود دارد که به آموزش بندنویسی می‌پردازد.

در صفحه‌ی «نگارش» مطالبی پیوسته به هم، در زمینه‌ی آموزش «بندنویسی» تدوین شده است. آموزش و یادگیری درست این مهارت، به هدایت و نظارت علمی و آموزشی آموزگاران محترم، وابسته است. بهترین راهبرد در ارتقای بهینه‌ی دانش‌آموزان در تقویت توانایی‌های نگارشی، ورزش‌های ذهنی و تجربه‌های قلمی ساده‌ی آنان است. به همین سبب، لازم است همکاران گرامی با دقّت و با حوصله، دانش‌آموزان را به انجام این فعالیت‌ها تشویق کنند.

برای آموزش مناسب و روشن‌مند، توجه به نکات زیر، ضروری است:

الف) برای هر درس و فصل این کتاب بخش‌هایی به شرح زیر در نظر گرفته شده است:

۱- فعالیت‌های درس: این بخش در دو صفحه با شش پرسش، سازماندهی شده است و به تمرین و تثبیت یادگیری املا، واژه‌آموزی، بیاموز و بگو می‌پردازد.

۲- هنر و سرگرمی: این بخش سه نوع فعالیت را با موضوع‌های خوش‌نویسی، جمله‌سازی، جدول و بازی با کلمات، درخود جای داده است.

۳- نگارش: این بخش به آموزش بندنویسی می‌پردازد و به تعمیق تجربه‌های یادگیری در این زمینه، اختصاص دارد.

۴- فعالیت‌های تكمیلی: این بخش در پایان هر فصل، آمده است و هدف آن تقویت درک متن است.

ب) همچنان که در فارسی پایه‌ی دوم دستان، یادآور شده‌ایم، تشدید(۱) به عنوان یکی از نشانه‌های گفتاری زبان فارسی، آموزش داده می‌شود اما در ارزشیابی درس املا، نمره‌های به آن تعلق نمی‌گیرد.

پ) تفاوت در شیوه‌ی نوشتن شکل حروف کلمات که به نوع خط مربوط می‌شود؛ نیاید در ارزشیابی املا، جزو ناتوانی و ضعف یادگیری به شمار آید. سرمشق نوشتن دانش‌آموزان، خط تحریری متن درس‌هاست و خط نسخ، خط خواندن است.

۵- در ابتدای هر فصل از کتاب، رمزینه‌های سریع پاسخ گنجانده شده است که دانش‌آموزان با اسکن رمزینه‌ها و انجام فعالیت‌ها و بازی‌های مربوط به آن فصل، از محتوای آموزشی بهره‌مند می‌شوند.

گروه زبان و ادب فارسی

دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری

درس اول : محله‌ی ما درس دوم: زنگ ورزش

محله‌ی ما

درس اول

املا و واژه‌آموزی

۱ از روی پنج سطر اول درس، با خط خوانا و زیبا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۲ کلمه‌ها و عبارت‌های زیر را با دقّت بخوان.

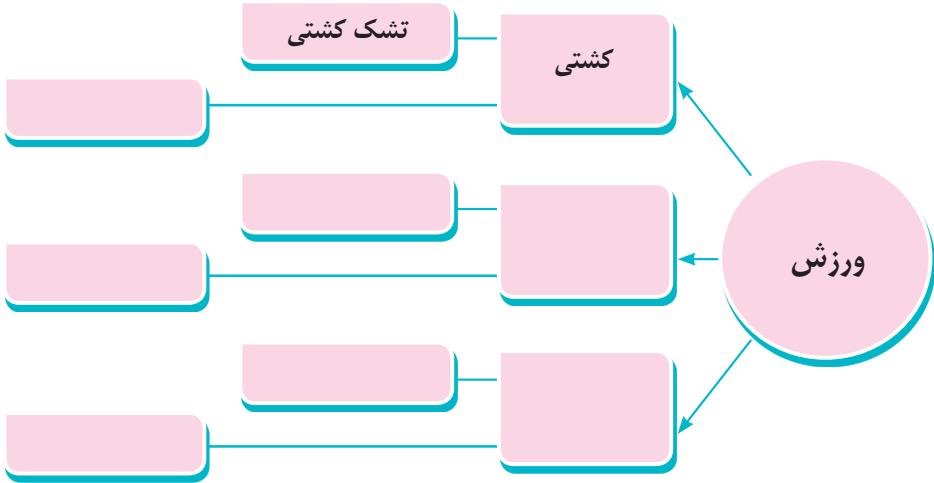
اطراف - صف - ایستگاه - مغازه - فضای سبز - نماز خانه - معزّقی - دروازه‌بان - خاطره -
لحظه - فرصت

کدام یک از کلمه‌های بالا در متن درس وجود دارد، آن‌ها را بنویس.

.....

با دیدن کلمه‌ی زیر، چه کلمه‌هایی را به یاد می‌آوری، آن‌ها را در زیر بنویس.

اما، بیاموز و بگو

۱ از روی پنج سطر بعدی درس بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

۲۷ متن درس را بخوان و کلمه‌های خواسته شده را پیدا کن و بنویس.

کلمه‌هایی که «ظ» دارند.	کلمه‌هایی که «ط» دارند.	کلمه‌هایی که یکی از شکل‌های «ص» را دارند.
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

۲۸ مشخص کن هر زنبور روی کدام گل می‌تواند بنشینند.

۱ از روی سرمشق زیر، با خط خوش بنویس.

ای نام تو بهترین سرآغاز
بی نام تو نامه کی کنم باز

ای نام تو بهترین سرآغاز
بی نام تو نامه کی کنم باز

۲ برای تصویر یک جمله‌ی زیبا بنویس.

۳ جدول را کامل کن.

۱ در مسجد ..... می خوانند. ۲ مکانی برای خرید در هر محله ۳ مغازه‌ی شیرینی فروشی

۴ نام دیگر دکان ۵ نام دیگر پارک ۶ همان نامنویسی است.

(الف) به تصویرها نگاه کن و درباره‌ی هر یک از آن‌ها، دو جمله بنویس.

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

(ب) جمله‌های بالا را به ترتیب کنار هم بنویس.

.....
.....
.....

با کنار هم گذاشتن جمله‌هایی که برای تصویرها نوشته‌ای، یک «بند» ساخته شد.

زیگ و رژیش

درس دوم

املا و واژه‌آموزی

از روی شش سطر اوّل درس، با خط خوانا و زیبا بنویس.

۲ کلمه‌ها و عبارت‌های زیر را با دقّت بخوان.

حرف‌ای - تعطیلی - جلب - محل مخصوص - ماهرانه - نام‌نویسی

آن‌ها را در درس پیدا کن و از روی جمله‌هایی که این کلمه‌ها، در آن‌ها به کار رفته‌اند، با خط خوانا بنویس.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

۳ مانند نمونه کامل کن.

.....	روز 	..... دروغگو 	راستگو
.....	غروب 	.....	گرم

۱ با توجه به متن درس، جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب پر کن.

فردای آن روز به ..... رفتم. جلوی در ..... نظرم را جلب کرد. «به فرزندان خود ..... بیاموزید.» پس از صحبت‌های ..... در دوره‌ی آموزشی ..... کردم و نزد ایشان به ..... پرداختم.

۲ جمله‌های زیر را با کلمه‌های مناسب تکمیل کن.

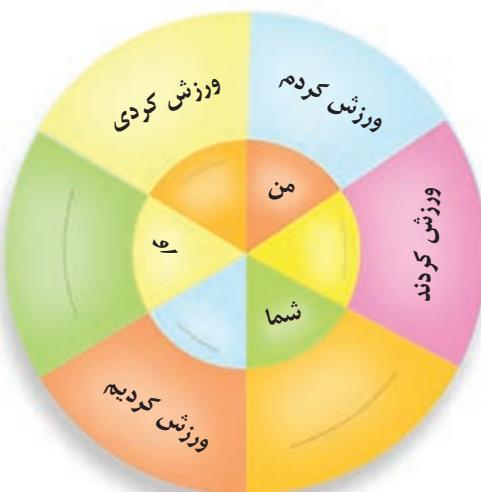
ثبت‌نام - پاییزی - ماه رانه - صورت

(الف) باران ..... از شب گذشته آغاز شده بود.

(ب) برای ورزش کردن به ..... حرفة‌ای، اول رشته‌ی ورزشی را انتخاب کنید.

(ج) تصمیم گرفته‌ام امروز در کلاس آموزش شنا ..... کنم.

۳ کامل کن.

۱ از روی سرمشق زیر خوش خط و خوانا بنویس.

ز نیرو بود مرد را راستی کشی زاید و کاستی

ز نیرو بود مرد را راستی کشی زاید و کاستی

۲ برای جدول زیر، پرسش‌های مناسب بنویس.

۱

۲

۳

۴

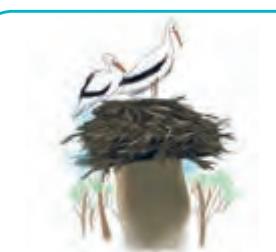
۵

۶

به این تصویرها نگاه کن و درباره‌ی موضوع آن‌ها، یک بند بنویس.

مطلوب کوتاهی که نوشته‌ای، از تعدادی جمله درست شده است. این جمله‌ها با هم ارتباط دارند و درباره‌ی آن تصویرها توضیح می‌دهند.

فعالیت‌های تکمیلی

۱ جمله‌های سمت راست را بخوان. اگر درست نیستند، شکل صحیح آن‌ها را در سمت چپ بنویس.

من از تماشای منظره‌های زیبا لذت می‌برید.	
	آن‌ها در مسافرت، تجربه‌های خوبی به دست آورده‌اند.
	تو و علی نقاشی‌های زیبایی می‌کشیدیم.
	او در جنگل زندگی می‌کنند.
	تو چقدر خوب شنا می‌کنم.

۲ متن زیر را با دقّت بخوان و اطلاعاتی را که به صورت آشکار در آن گفته شده است، مانند نمونه بنویس.

فرهنگستان زبان و ادب فارسی یکی از نهادهای فرهنگی است که برای حفظ و رشد زبان فارسی، تلاش می‌کند. یکی از وظایف این نهاد، ساختن واژه‌های فارسی، به جای کلمه‌های خارجی است؛ مثلاً فرهنگستان، واژه‌ی فارسی «رايانه» را به جای کلمه‌ی خارجی «کامپیوتر» قرار داده است.

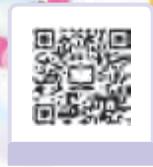
اطلاعات آشکار متن:

۱ فرهنگستان زبان و ادب فارسی یک نهاد فرهنگی است.

درس سوم : آسمان آبی، طبیعت پاک درس چهارم: آواز گنجشک

آسمان آبی، طبیعت پاک

درس سوم

املا و واژه‌آموزی

۱ از روی گزارش گروه مسعود، با خط خوانا و زیبا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۲ کلمه‌ها و عبارت‌های زیر را با دقّت بخوان.

هفته‌ی گذشته - دامنه‌ی کوهی - فضای سبز - یادداشت - هم‌فکری - ماهرانه - گزارش - صاف - محیطی سالم - عادت - آشغال و زباله - جوی آب - باعث

کدام یک از کلمه‌های بالا در متن درس وجود دارد، آن‌ها را بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

درس: مدرسه	
.....	ربط
.....	شُکر

اما، بیاموز و بگو

۱ عبارت‌های زیر از متن درس انتخاب شده‌اند. هر عبارت را مانند نمونه با نشان «ی» یا «—» کامل کن و در جدول بنویس.

دامنه کوه – گزارش گروهی

هفتنه گذشته – همراه آموزگار

مطلوب ما – غرق شادی

نماینده گروه – پونه‌ها وحشی

—	ی
همراه آموزگار	هفتنه گذشته
.....	.....
.....	.....

۲ این متن را بادقت بخوان و از روی کلمه‌هایی که مشخص شده است، بنویس.

نفس کشیدن در هوای لطیف کوهستان، چقدر لذت‌بخش بود. صدای دلنشیں چشمeh ما را غرق شادی و نشاط کرد. به ما خیلی خوش گذشت.

.....	.....	.....
.....	.....	.....

۳ این بند را از شکل گفتاری به نوشتاری تبدیل کن.

مسعود گزارشش رو خوند. اون گفت: بچه‌هایی که به کوه او مده بودن، شاد بودن. چون اونجا پاکیزه بود و هوای خیلی خوبی هم داشت.

۱ از روی سرمشق، با خط خوش بنویس.

در آن نسل بشر چالاک باشد

فضای زندگی گر پاک باشد

در آن نسل بشر چالاک باشد

فضای زندگی گر پاک باشد

۲ جمله‌های ناتمام زیر را کامل کن.

- ..... برای گردش
- ..... ما
- ..... هوای آلوده

۳ با توجه به محیط اطراف خود، جدول زیر را کامل کن.

آلوده‌کننده‌های آب	آلوده‌کننده‌های هوا
..... ۱	..... ۱
..... ۲	..... ۲
..... ۳	..... ۳

به این تصویرها نگاه کن و درباره‌ی موضوع آن‌ها، یک بند بنویس.

به نوشته‌های کوتاه، مانند این نوشته که جمله‌های آن درباره‌ی یک مطلب است، «بند» می‌گویند.

آواز گنجشک

درس چهارم

املا و واژه آموزی

۱ پنج جمله از متن درس پیدا کن که کلمه های زیر در آن ها آمده است. سپس از روی جمله ها بنویس.

منتظر - ترقه ها - عادت - ضبط - زیان آور

.....

.....

.....

.....

.....

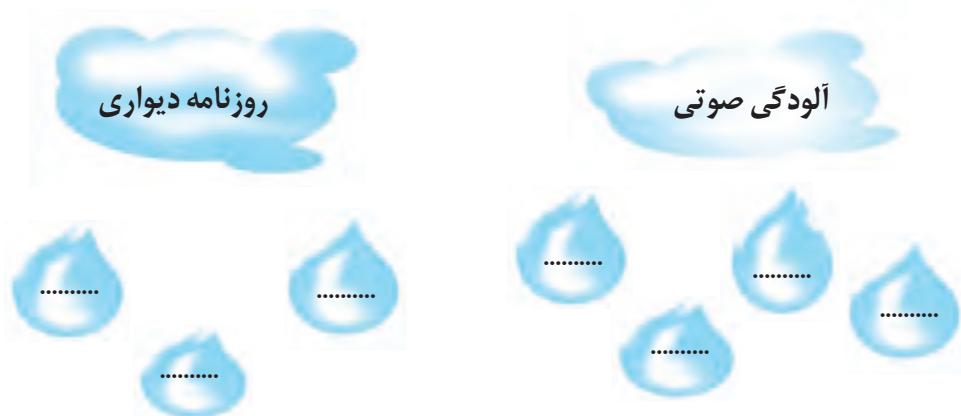

۲۵ مانند نمونه، به آخر این کلمه‌ها («ی» یا «ای») اضافه کن و در جدول بنویس.

شنیده - بهداشت - فیروزه - روزنامه - گروه - کلاس - صوت - زیاد - دامنه - خواسته

«ای»	«ی»
فیروزه ای.....	زیادی.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

۲۶ این کلمه‌ها تو را به یاد چه چیزهایی می‌اندازد؟

از روی بند اول و دوم درس با خط زیبا و خوانا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۲ کلمه‌ها را با حروف مناسب کامل کن.

موا_ب	منت_ر	ف_	آلودگی_وتی
	کم شنوای	ضب	تره

۳ این متن را بخوان و مانند نمونه، هر جا که لازم است نشانه‌های نقطه (.)، علامت سؤال (?) یا گیومه («»)، دو نقطه (:) و علامت بیان عاطفه و تعجب (!) بگذار.

معلم گفت (:) («) باید مواطبه اندام‌های حسی خود باشیم («) («)

علی با تعجب پرسید ( ) ( ) اندام حسی یعنی چه ( ) ( )

معلم در پاسخ گفت ( ) ( ) ( ) چه سؤال خوبی ( ) حالا دفترهای خود را باز کنید تا تصویرهای اندام‌های حسی را داخل آن بچسبانیم و درباره‌ی آن‌ها گفت و گو کنیم ( ) ( )

۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویس.

چو نیکومش باشی و بردبار گنگدی به چشم خردمند، خوار

چو نیکومش باشی و بردبار گنگدی به چشم خردمند، خوار

۲ دو جمله بنویس که در آن‌ها دو کلمه‌ی «این» و «آن» آمده باشد.

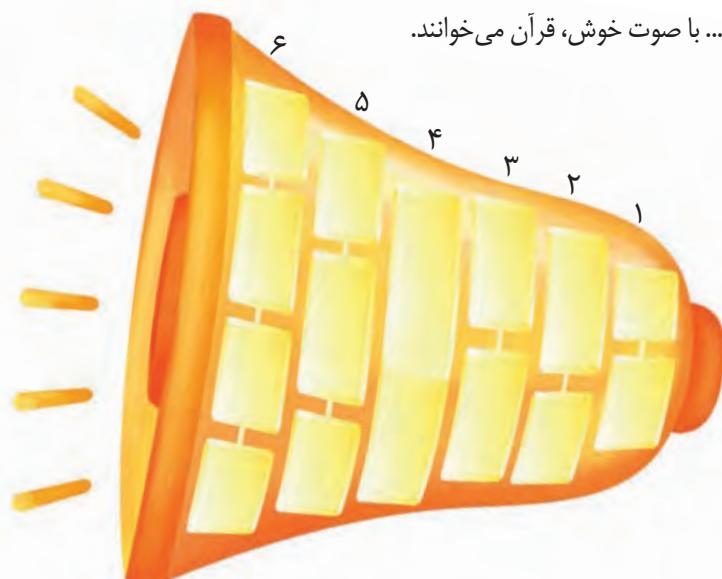

۳ جدول را کامل کن.

..... آلدگی صوتی ایجاد نمی‌کنم. ۴ ..... صدای بلند را دوست نداری. ۵ ما در

کلاس ساكت هست - - . ۶ او آرام صحبت می‌کن - - . ۷ در حیاط بی سر و صدا بازی

می‌کنید. ۸ ..... با صوت خوش، قرآن می‌خوانند.

(الف) نوشته‌های زیر را بخوان و بگو کدامیک از آن‌ها، یک بند صحیح است.

۱ بدن در طول روز فعالیت زیادی می‌کند، پس تعجبی ندارد، اگر شب‌ها بخواهد استراحت کند. چون شما در حال رشد هستید، بیشتر از بزرگ‌ترها نیاز به استراحت دارید. سعی کنید هر شب، بین هشت تا ده ساعت بخوابید. وقتی می‌خوابید، ذهنتان هم استراحت می‌کند و برای روز بعد، آماده می‌شود.

۲ سلامتی از نعمت‌های بزرگ خداوند است که برای حفظ آن، راههایی وجود دارد. بیمارستان مکانی است که در آن، بیماری مردم را درمان می‌کنند. میوه‌هایی که خوب شسته نشده‌اند، باعث بیماری می‌شوند. کتابخانه مکانی است که آرامش دارد و در آن، سرو صدای نیست.

(ب) اکنون با توجه به موضوع، یک بند بنویس.

انواع آلودگی صوتی

جمله‌های یک بند باید در مورد یک موضوع باشند و با هم ارتباط داشته باشند. اگر این جمله‌ها با هم ارتباط نداشته باشند، «بند» تشکیل نمی‌شود؛ بلکه چند جمله‌ی پراکنده، ساخته شده است که به هم ربطی ندارند.

فعالیت‌های تکمیلی

۱) دو متن زیر را بخوان و بگو این دو متن چه تفاوتی با هم دارند.

(الف) هنگام اجرای مراسم صبحگاهی بود باران نم نم شروع به باریدن کرد بچه‌ها خوش حال

شدند آقای ناظم گفت ورزش لازم نیست خیلی زود به کلاس بروید

(ب) هنگام اجرای مراسم صبحگاهی بود باران نم نم شروع به باریدن کرد بچه‌ها خوش حال

شدند آقای ناظم گفت: «ورزش، لازم نیست خیلی زود به کلاس بروید.»

همان‌طور که متوجه شدی متن «الف» نشانه‌های نگارشی ندارد. درک این نوع متن‌ها،

سخت‌تر است و گاهی معنی آن‌ها به درستی دریافت نمی‌شود.

۲) چرا در پایان داستان ضربالمثل «هر چه کنی به خود کنی»، مرد فروشنده به فکر فرو رفت؟

۳) متن زیر را بخوان و برای هر سؤال پاسخ مناسب بنویس.

روزی، روزگاری مردی کلاهی خرید؛ کلاهی که سال‌های سال آرزوی خریدن آن را داشت.

او کلاه را برس گذاشت و بسیار خوش حال شد؛ اما خوش حالی او زیاد طول نکشید.

روزی کنار جوی آبی نشست تا دست‌هایش را بشوید. آن وقت عکس خودش را در آب دید.

چقدر کلاهش زیبا بود! برای اینکه بهتر کلاه را ببیند، سرش را پایین‌تر آورد؛ خم شدن در آب

همان و از دست دادن کلاه همان.

(الف) آیا آن مرد کم‌سن بود. از کجا فهمیدی؟

(ب) چرا خوش حالی مرد زیاد طول نکشید؟

(ج) مرد چگونه کلاهش را از دست داد؟

درس پنجم: بذرگان و بزرگ درس ششم: فداکاران درس هفتم: کار نیک

بلد رچین و بزرگ

درس پنجم

املا و واژه‌آموزی

۱ از روی بند اوّل و آخر درس، با خط خوانا و زیبا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۲ کلمه‌ها و عبارت‌های زیر را با دقّت بخوان.

انتظار - خویشان - آشیانه‌ی ما - تعجب

آن‌ها را در درس پیدا کن و از روی جمله‌هایی که این کلمه‌ها، در آن‌ها به کار رفته‌اند، با خط خوانا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

۳ این کلمه‌ها را به چند شکل می‌توانی بخوانی؟ با هر شکل آن‌ها، یک جمله بساز.

۵۵، ۵۶

.....	:	.....
.....	:	.....
.....	:	.....
.....	:	.....

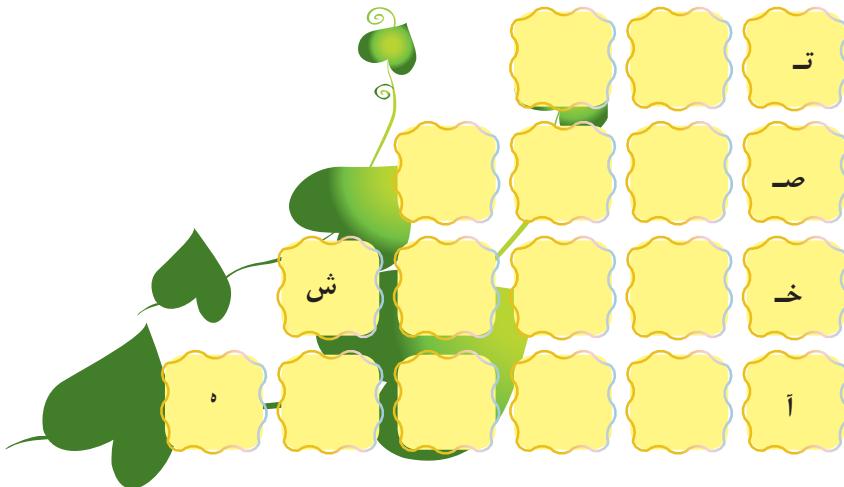
اما، بیاموز و بگو

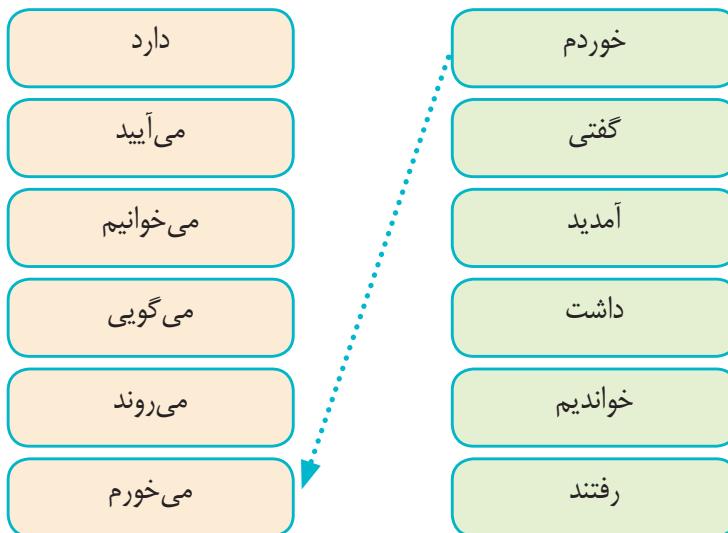
۱ با توجه به متن درس، جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب پر کن.

دو ..... با جوجه‌های خود در ..... زندگی می‌کردند. روزها به دنبال ..... به ..... می‌رفتند و شب‌ها به ..... خود بر می‌گشتند. شب دوم جوجه‌ها گفتند: «امروز ..... هر چه ..... و پرسش به ..... نشستند کسی نیامد.» شب سوم، جوجه‌ها گفتند: «برزگر هم نیامدند.»

۲ کلمه‌های جدول را از درس پیدا کن و بنویس.

۳ مانند نمونه، کلمه‌های مربوط به هم را، با خط به یکدیگر وصل کن.

۱ از روی سرمشق زیر با خط خوش بنویس.

راستی را پیشی خود گن مدام
ناشوی در هر دو عالم، نیک نام

راستی را پیشی خود گن مدام
ناشوی در هر دو عالم، نیک نام

۲ این دو بلدرچین، مشغول صحبت کردن هستند. فکر می کنی به هم چه می گویند؟ در دو جمله بنویس.

.....
.....
.....
.....
.....

بلدرچین دوم:

۳ چهار کلمه از درس، در این جدول قرار دارد. آنها را پیدا کن و بنویس.

م	ی	م	ص	ت
ا	س	ش	ح	ع
د	م	س	ر	ج
ر	د	ی	ا	ب

.....
.....
.....
.....

موضوعی را به دل خواه انتخاب کن و یک بند درباره‌ی آن بنویس. (دقّت کن جمله‌ها مربوط به هم باشند و یک مطلب را بیان کنند).

موضوع:

بندی که تو نوشته‌ای، از چند جمله‌ی مربوط به هم، ساخته شده است که یک مطلب را بیان می‌کنند؛ بنابراین، خواننده‌ای که نوشته‌ی تو را می‌خواند، به راحتی منظورت را می‌فهمد.

فداکاران

درس ششم

املا و واژه‌آموزی

۱ از روی بند اول و دوم درس، با خط خوانا و زیبا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۲ کلمه‌ها و عبارت‌های زیر را، با دقّت بخوان.

سهام خیام - ریزعلی خواجوي - هویزه - کشتزار - موفقیت - اشتیاق - ثبت‌نام -
سنگ‌ریزه‌ها - تشکر - اشغالگران - آغوش - پاکیزه - طفل - پاییزی - متوجه - بحث -
اثر - ریزش کوه

کدام یک از کلمه‌های بالا در متن درس وجود دارد، آن‌ها را بنویس.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

۳ مانند نمونه، با خط به هم وصل کن.

وسیله‌ای که نفت را جایه‌جا می‌کند.

شن‌کش

وسیله‌ای که هوا را جایه‌جا می‌کند.

نفت‌کش

وسیله‌ای که شن را جایه‌جا می‌کند.

دودکش

وسیله‌ای که دود را جایه‌جا می‌کند.

هواکش

۱. اگر به جای معلم بودی، از درس «فداکاران» چه قسمت‌هایی را برای املا انتخاب می‌کردی؟ آن‌ها را بنویس.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

۲. کلمات مورد نظر را از متن درس پیدا کن و جدول را کامل کن.

یک کلمه‌ی یک نقطه‌ای شش حرفی:

--	--	--	--	--	--

یک کلمه‌ی دو نقطه‌ای هشت حرفی:

--	--	--	--	--	--	--	--

یک کلمه‌ی سه نقطه‌ای هفت حرفی:

--	--	--	--	--	--	--	--

۳. با توجه به کلمه‌ی داده شده، جمله را تغییر بده و بنویس.

امین و خانواده‌اش در بجنورد زندگی می‌کنند.

(دو سال قبل) .....

خورشید دارد طلوع می‌کند.

(نیم ساعت قبل) .....

۱ از روی سرمشق زیر با خطِ زیبا بنویس.

نا توانی دلی به دست آور
دل شکستن، هنر نمی‌باشد

نا توانی دلی به دست آور
دل شکستن، هنر نمی‌باشد

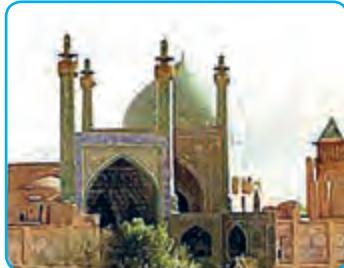
۲ جمله‌ای از درس را که به فدایکاری «شهید حسین فهمیده» اشاره کرده است، بنویس.

۳ به موش کور کمک کن، تا پاسخ‌های درست را جلوی هر در بنویسد. به این ترتیب، درها باز می‌شوند. وقتی موش به سطح زمین رسید، باید اولین حرف کلمه‌های نوشته شده را کنار هم بگذارد و کلمه‌ی رمز را پیدا کند. وقتی آخرین در باز شد، به موش کمک کن و آن را روی پرچم بنویس.

(الف) به تصویرها نگاه کن. موضوع هر تصویر چیست؟

(ب) یکی از دو موضوع را به دلخواه انتخاب کن و یک بند دربارهٔ آن بنویس.

موضوع:

.....

.....

.....

.....

گام اول برای نوشتن بند، انتخاب یک «موضوع مناسب» است.

کارنیک

درس هفتم

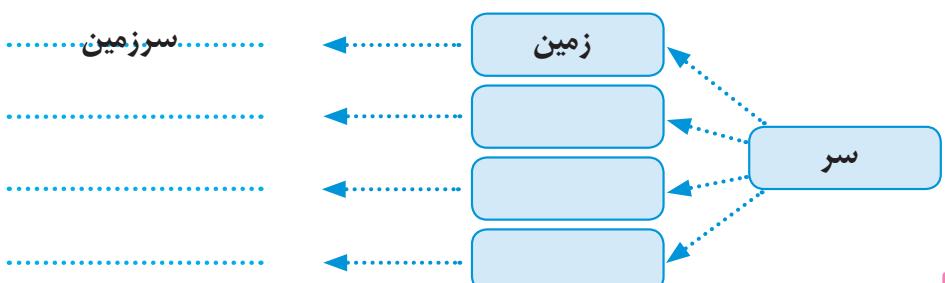
املا و واژه‌آموزی

- ۱ اوّل یک بار متن درس را برای خودت بخوان، بعد کتاب را ببند و کلمه‌هایی را که به یاد می‌آوری، در زیر بنویس.

- ۲ متن درس را بخوان، همه‌ی جمله‌هایی را که فرمانروا به پیرمرد گفت، جدا کن و بنویس.

- ۳ مانند نمونه، به این قسمت از کلمه، یک جزء دیگر اضافه کن، تا کلمه‌ی معنی‌داری ساخته شود.

۱ با توجه به متن، جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب، کامل کن.

در زمان‌های دور زندگی می‌کرد که خیلی دوست داشت از همه‌ی مردم باخبر باشد. برای همین گرفت به شهرهای برود رانگاه می‌کرد از دور را دید که در حال کاشتن است. پیرمرد با گودالی در زمین می‌کند.

۲ مانند نمونه کامل کن.

—ش	آش	کلمه	—م	آم	کلمه
بیلش	—	بیل	—	مزرعه‌ام	مزرعه
		میوه			عمر
		محصول			وسایل
		لانه			سبزه

۳ دور کلمه‌هایی که زمان آینده را نشان می‌دهند، خط بکش.

خواهد گفت – درو کرد – کاشته بودید – می‌رفت – خواهی شنید – گفته است –

می‌خواهم بخوابم

۱ از روی سرمهش زیر خوش خط و زیبا بنویس.

نابرده رنج، کنج میسر نمی شود
مزد آن گرفت، جان برادر که کار کرد

نابرده رنج، کنج میسر نمی شود
مزد آن گرفت، جان برادر که کار کرد

۲ جمله های نامرتّب را مرتب کن.

الف) فکر - ما - در - باشیم - باید - هم - به - دیگران - زندگی

ب) محبت - با - شما - کنید - به - مهربان - دیگران - تا - نیز - آن ها - باشند.

۳ جدول را کامل کن.

کارهای خوب						
ی	د					ف
ی			ب		ر	ب
ی		ا		ز		د

بندهای زیر را بخوان و برای هر یک، موضوع مناسب بنویس.

موضوع:

فاطمه دفتر نقاشی اش را باز کرد. او می‌خواست یک نقاشی قشنگ بکشد و آن را کار عکس پدر بگذارد. عکس پدر توی تاقچه بود. پدر جلوی مسجد خرّمشهر ایستاده بود و لبخند می‌زد. خانه‌های اطراف او ویران شده بودند. فاطمه با خودش گفت: «چطور است عکس پدر را بکشم.» بعد خوب به عکس پدر نگاه کرد. پدر تفنگ داشت. قمه‌هه داشت. سربند داشت و پوتین پوشیده بود.

موضوع:

مدرسه‌های امروزی در ایران، از حدود صد و پنجاه سال پیش پدید آمده‌اند. ابتدا تعدادشان کم بود. چون مردم به مکتب خانه عادت داشتند، آن را بهتر از مدرسه می‌دانستند. کم کم به تعداد مدرسه‌ها اضافه شد و کتاب‌های درسی نوشته شد. از آن زمان، مدرسه‌ها تغییر زیادی کرده‌اند و باز هم تغییر خواهند کرد.

برای نوشتن یک بند، انتخاب موضوع مناسب، اهمیت دارد.

۱ با توجه به کلمه‌ای که داده شده است، جمله را بازنویسی کن.

امثال دانش‌آموزان کلاس سوم ابتدایی، خوب درس می‌خوانند.

(الف) سال گذشته ..... (سال آینده)

(ب) ..... (سال آینده)

۲ جمله‌ها را به ترتیب اتفاقات داستان پری کوچولو، مرتب و شماره‌گذاری کن.

گربه با پری کوچولو بازی می‌کرد و مواطن بود که او سرما نخورد.

پری کوچولو با خوشحالی رنگین‌کمان را گرفت و به آسمان برگشت.

یک روز که پری کوچولو با مادرش به زمین آمد، او را گم کرد.

حالة خرگوشه لباسی را که بافته بود، به تن پری کوچولو پوشاند.

پری کوچولو و مادرش در آسمان زندگی می‌کردند. ۱

۳ یک کتاب داستان در کلاس بخوانید و به صورت گروهی، پرسشی طرح کنید. پس از آن، هر گروه برگه‌ی خود را با گروه بعدی جایه‌جا کند. سپس هر گروه به سؤالی که در اختیار دارد؛ پاسخ دهد.

درس هشتم: پیراهن بهشتی

درس نهم: بوی نرگس

پیراهن بهشتی

درس هشتم

املا و واژه‌آموزی

از روی بند آخر درس، با خط خوانا و زیبا بنویس.

۲

کلمه‌ها و عبارت‌های زیر را با دقّت بخوان.

ازدواج - لطیفی - صدای ضعیفی - فقیرم - لباس کهنه - عروسی اش - نیازمندان

آن‌ها را در درس پیدا کن و از روی جمله‌هایی که این کلمه‌ها در آن‌ها به کار رفته‌اند، با خط خوانا بنویس.

۳

مانند نمونه، به ابتدای این کلمه‌ها، کلمه‌ی «خوش» اضافه کن و سپس مخالف هر کلمه را جلوی آن بنویس.

بد منظره	←	خوشمنظره	←	منظره
.....	←	.....	←	خط
.....	←	.....	←	رفتار

۱ با توجه به متن درس، جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب کامل کن.

- حضرت فاطمه (س) پیراهن را کنار ..... تا چند ..... بعد بپوشد.
- کسی با صدای ..... گفت: «من یک زن ..... ». ●
- هر گز سعادتمند نمی‌شوید، مگر اینکه چیزی را که دوست داردید به ..... ببخشید.
- صورتش را به طرف آسمان گرفت و ..... کرد.

۲ مانند نمونه جدول را کامل کن.

گان	گی	کلمه
پرندگان	-	پرنده
		رانده
		ستاره
		زنده

۳ متن زیر را بخوان و داخل هر کمانک، علامت مخصوص را بگذار.

حضرت فاطمه ( ) دختر حضرت محمد ( ) است. ایشان با حضرت علی ( ) ازدواج کردند. روز ازدواج این دو بزرگوار، به نام «روز ازدواج» نام‌گذاری شده است.

۱ از روی سرمشق زیر خوش خط و زیبا بنویس.

یاس ، بوی حوض کوثر می دهد   عطر اخلاق پیغمبر می دهد

یاس ، بوی حوض کوثر می دهد   عطر اخلاق پیغمبر می دهد

۲ برای این کلمه، طوری نقطه بگذار که سه کلمه ساخته شود. سپس جمله‌ای بنویس که هر سه کلمه، در آن باشد.

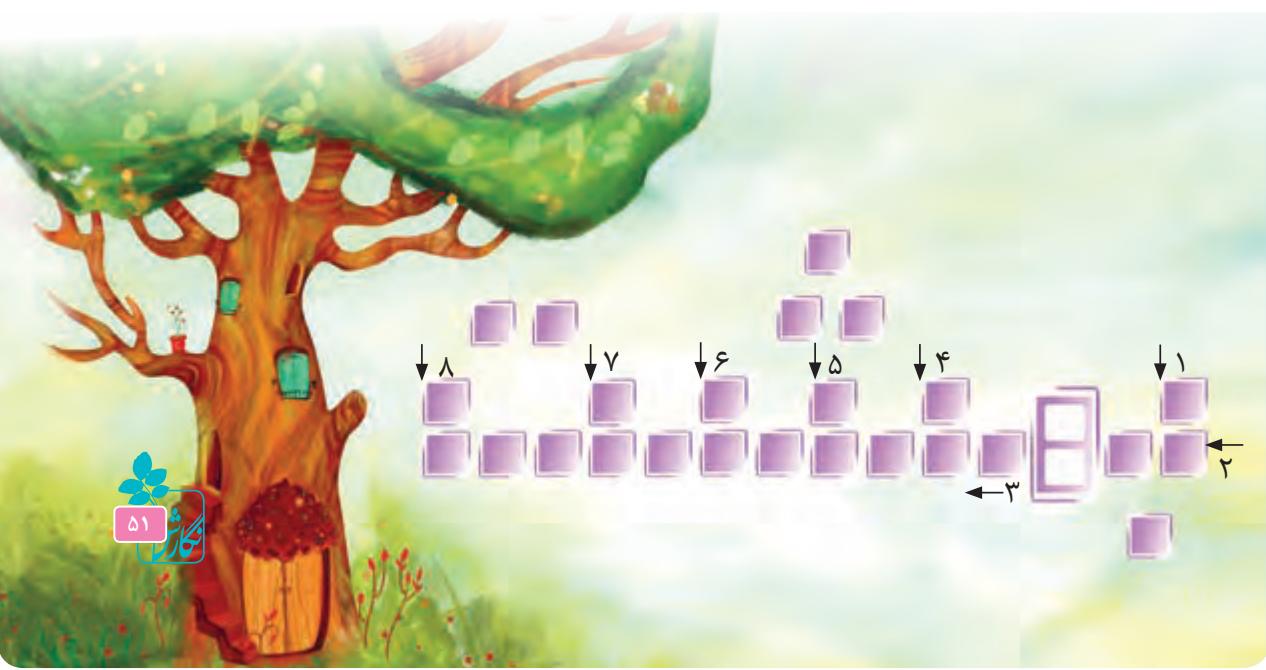
ناتک

ناتک

ناتک

۳ جدول را کامل کن.

۱ آنچه می نوشیم. ۲ برف بود که وسطش آب شد. ۳ نام این درس. ۴ سیب که آخرش را خوردیم.
۵ من و تو. ۶ کویر را پوشانده است. ۷ هنگام افسوس و درد گفته می شود. ۸ اوّلین ماه زمستان.

برای موضوع زیر، یک بند بنویس.

نمای

تمام جمله‌های یک بند، باید درباره‌ی موضوع آن، توضیح دهند.

درس نهم

بوی نرگس

املا و واژه‌آموزی

۱ از روی بند اول درس، با خط خوانا و زیبا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

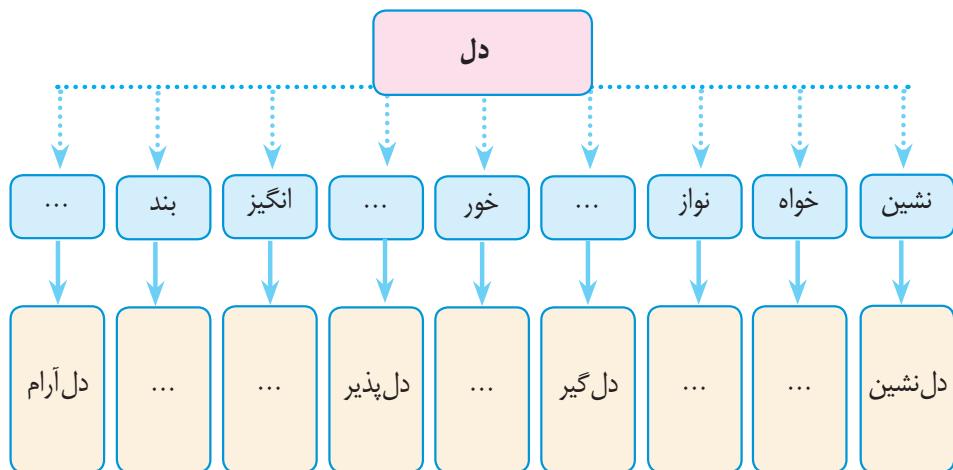

۲ کلمه‌ها و عبارت‌های زیر را با دقّت بخوان.

بی‌انتهاست - سعادتمند - پرهای رنگارنگ پرندگان - چشم‌نواز - زعفران - ریحان -
لطفت - خوشبوترین - غایب

کدام یک از کلمه‌های بالا در متن درس وجود دارد؟ آن‌ها را بنویس.

۳ مانند نمونه جدول زیر را کامل کن.

۱ با توجه به متن درس، جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب پر کن.

باران بر بام‌های ..... می‌بارد. بهترین سرودها و ..... طبیعت، اطرافم را پر کرده است.

پرهای رنگارنگ پرندگان ..... است.

بوی گل ..... را پر کرده است. هر جا که می‌روم بوی بهترین ..... را حس می‌کنم. ای خوشبوترین ای ..... ای عزیزترین ..... بیا.

۲ «هر جمله با کلمه‌ای به پایان می‌رسد که معنای جمله، با آن کامل می‌شود»، متن درس را بخوان و ده تا از این کلمه‌ها را پیدا کن و مانند نمونه بنویس.

صدای باران می‌آید

..... می‌آید -

۳ زیر جمله‌های کامل، خط بکش و جملات ناقص را کامل کن.

..... رفتم.

..... هنرمند کسی است که

..... فصل پنجم کتاب فارسی، «هنر و ادب» نام دارد.

..... آمدند.

..... دفتر نقاشی

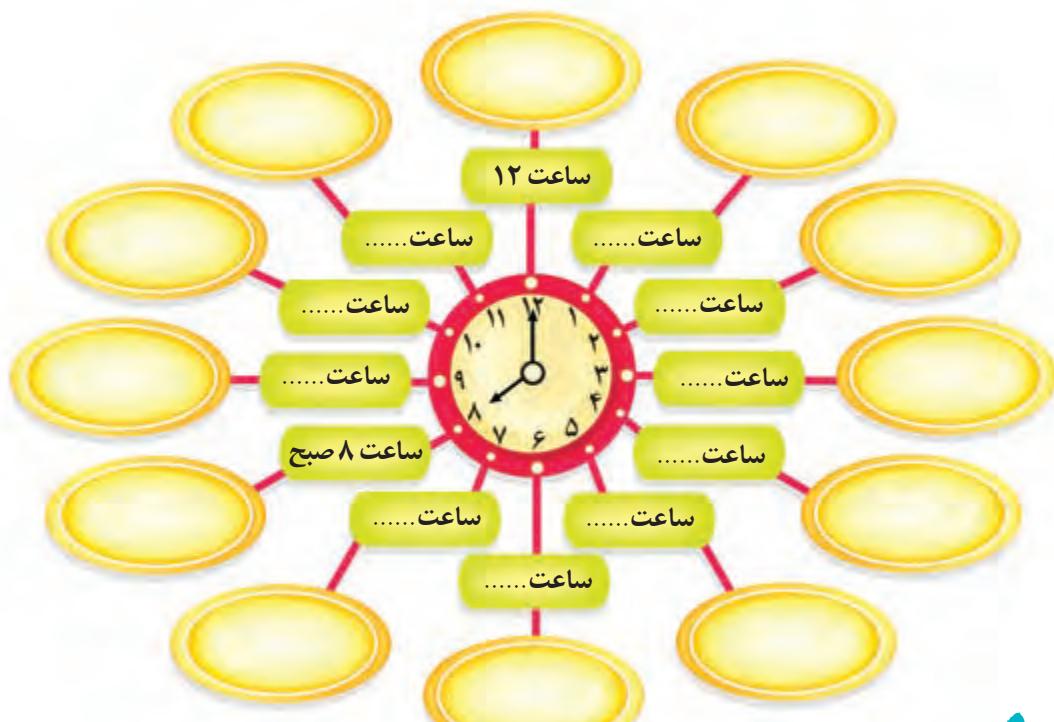
۱ از روی سرمشق خوش خط و زیبا بنویس.

دنیا باران می شود وقتی بیایی
پروانه باران می شود وقتی بیایی

دنیا باران می شود وقتی بیایی

۲ قشنگترین کلمه‌ی درس را انتخاب کن و با آن جمله‌ای بساز که پرسشی باشد.

۳ برنامه‌ی یک روز جمعه‌ی خود را بنویس.

۱

موضوع: نان

۲

به تصویرها نگاه کن. به موضوع هر تصویر فکر کن و دربارهٔ تصویری که اطلاعات بیشتری داری، یک بندنویس.

.....

.....

.....

۳

۴

موضوع، ممکن است کلی باشد؛ نوشتن در مورد موضوع‌های کلی، دشوار است؛ بنابراین، می‌توان آن را به موضوع‌های کوچک‌تر، تقسیم کرد. موضوع‌های کوچک، کار نوشتن را آسان‌تر و منظم‌تر می‌کند.

فعالیت‌های تکمیلی

۱ این کلمه‌ها را با توجه به نمونه دسته‌بندی کن و داخل جدول بگذار.

می‌شنوم - باران - خندید - گذاشت - پیراهن - می‌بینم - جبرئیل - لطافت - پوشید -

می‌خواند - عروسی - عطرها

دسته‌ی اول	می‌شنوم					
دسته‌ی دوم	باران					

۲ کلمه‌ی «او» که در متن ضربالمثل «هنوز دو قورت و نیمش باقی است» مشخص شده

است، به چه کسی یا چه چیزی اشاره می‌کند؟

۳ کلمه‌ی «من» که در متن ضربالمثل «هنوز دو قورت و نیمش باقی است» مشخص شده

است، به چه کسی یا چه چیزی اشاره می‌کند؟

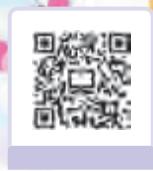
۴ داستان ضربالمثل «هنوز دو قورت و نیمش باقی است» کجا اتفاق افتاده بود؟ می‌توانی

تصویر آن را بکشی؟

درس دهم: یار مهربان درس یازدهم: نویسنده‌ی بزرگ

پارمهربان

درس دهم

املا و واژه‌آموزی

۱ از روی بند سوم متن درس، با خط خوانا و زیبا بنویس.

۲ کلمه‌ها و عبارت‌های زیر را با دقّت بخوان.

مراقب - تشکر - آزده - باسودتر - پرت - همراهانی - باغ‌های نور

آن‌ها را در درس پیدا کن و از روی جمله‌هایی که این کلمه‌ها در آن به کار رفته‌اند، با خط خوانا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۳ دور کلمه‌هایی که با «مند» ترکیب درستی ساخته‌اند، خط بکش.

سودمند - دریامند - توانمند - خطرمند - ارزشمند - هنرمند - شادمند - ثروتمند

۱ با توجه به متن، جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب پر کن.

بهترین ..... برای من آن ..... است که مرا در ..... می‌گیرید. قلب ..... شما، ..... دارد. من با شنیدن ..... قلب کوچولو و مهربان شما از ..... باخبر می‌شوم.

۲ ده کلمه‌ی جدید از متن درس انتخاب کن. سپس آن‌ها را به ترتیب حروف الفبا بنویس.

جمله را با توجه به کلمه‌های تعیین شده، تغییر بده.

هر صبح، من و مادرم از صدای دلنشیں پرندگان، لذت می‌بریم.

(الف) (شاد می‌شویم)

(ب) (بیدار می‌شویم)

(ج) (دیروز)

۱ از روی سر مشق، خوش خط و زیبا بنویس.

من، یار هر بام، دانا و خوش بیانم گویم سخن فراوان، با آنگه بی زبانم

من، یار هر بام، دانا و خوش بیانم گویم سخن فراوان، با آنگه بی زبانم

۲ نام دوست را بنویس؛ یکی از کلمه‌های زیر را انتخاب کن و با آن یک جمله دربارهٔ دوستت بنویس.

هنرمند – توانمند – ثروتمند – دردمند – کارمند

۳ کلمه‌های جدول، از چپ به راست و از راست به چپ، معنی دار هستند. خانه‌ها و جاهای خالی را کامل کن.

گرم نیست	س	ر	د	می خوانیم
عقیده و نظر				دوست و همراه
	ک	ا	خ	
مخالف رفت		د	و	با دماستج آن را اندازه می گیرند.
درشت نیست				مخالف کلمه‌ی «رو»
نام جزیره‌ای در جنوب کشور				شب‌ها در منزل می نویسی
یکی از حروف الفبا		ز	ا	زنیور می‌زند.
			د	

موضوع‌های کلی زیر را به موضوع‌های کوچک‌تر تقسیم کن.

موضوع کلی: «دانش‌آموز»

۱ دانش‌آموز درس‌خوان

۲ دانش‌آموز مؤدب

۳

موضوع کلی: «کتابخانه»

۱ عضو شدن در کتابخانه

۲

۳

موضوع کلی: «زمستان»

۱

۲

۳

چون بند کوتاه است، نوشتن درباره‌ی یک موضوع کلی، در یک بند ممکن نیست؛ بنابراین موضوع کلی به موضوع‌های کوچک‌تر تقسیم می‌شود.

نویسنده‌ی بزرگ

درس یازدهم

املا و واژه‌آموزی

۱ از روی حکایت درس، با خط خوانا و زیبا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

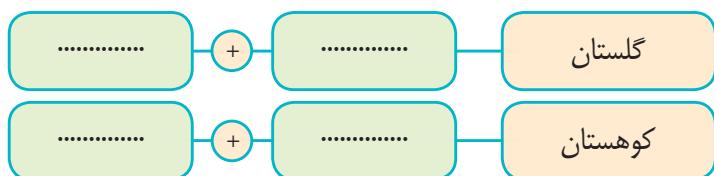
.....

.....

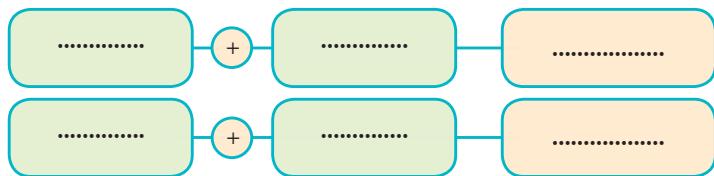
۲ با هر یک از این کلمه‌ها یک جمله بنویس.

.....	: اُمَّا:
.....	: پُشته:
.....	: سماط:

۳ این کلمه‌ها از چه قسمت‌هایی ساخته شده‌اند، آن‌ها را بنویس.

حالا به جای قسمت دوم، یک جزء جدید بگذار و با کلمات جدید، جمله بساز.

.....

.....

۱ از روی چهار سطر آخر متن درس با خط خوانا و زیبا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

۲ این کلمه‌ها را با دقّت بخوان و دور هشت کلمه را که املای آن‌ها سخت‌تر است، خط بکش.

حاتم طایبی - سوریه - منت - سماط - رنگارنگ - آرامگاه - حتماً - آثار - احادیث - ملی -
تحصیل - افتخارات - پشته - خاطراتش - مَكَه

۳ این جمله، مربوط به کدام گزینه است؟

«داستان کوتاهی که از روزگار گذشته بر جای مانده است و با پند، اندرز و نصیحت همراه است

و تجربه‌ای از زندگی را بازگو می‌کند.»

الف) مَثَل

ب) حکایت

ج) نمایش

۱ از روی سرمشق، با خط خوش و زیبا بنویس.

سعدیا! چون تو کجا نادره گفتاری هست؟
یا چو شیرین سخت خل شکرباری هست؟

سعدیا! چون تو کجا نادره گفتاری هست؟
یا چو شیرین سخت خل شکرباری هست؟

۲ به این دو تصویر بادقت نگاه کن و یک تفاوت آنها را در یک جمله بنویس.

۳ این تکه‌های سنگ را از معدنی در نیشابور بیرون آورده‌اند. کلمه‌های مربوط را روی سنگ بنویس، سپس حرف اوّل آنها را کنار هم بگذار تا بدانی از این معدن، چه چیزی استخراج می‌شود.

عدد بعد از هفت

نام حیوانی با عاج‌های زیبا

۵ رنگ خورشید

کلمه‌ی رمز:

۶ گل خوشبو

۷ فرض الحسنہ می دھند.

۸ قطار روی آن حرکت می کند.

موضوع زیر را به موضوع‌های کوچک‌تر تقسیم کن. یکی از موضوع‌های کوچک را انتخاب کن و درباره‌ی آن یک بند بنویس.

موضوع: پاییز

۱

۲

۳

موضوع:

انتخاب موضوع کوچک، از پرآنده‌ی مطالبِ بند، جلوگیری می‌کند.

فعالیت‌های تکمیلی

۱ با توجه به متن «خواب خلیفه»، جمله‌ها را به ترتیب اتفاقات داستان، مرتب و شماره‌گذاری کن.

خلیفه گفت: «این مرد نادان را مجازات کنید.»

وزیر گفت: «دو خواب گزار حاضر می‌کنم تا خواب شما را تعبیر کنم.»

خلیفه گفت: «آفرین بر تو! به این مرد پاداش دهید.»

خواب گزار گفت: «عجب خواب بدی!»

خلیفه شروع به قدم زدن کرد تا صبح شد. ۱

خواب گزار گفت: «به شما مُزده می‌دهم که دیشب خواب بسیار خوبی دیده‌اید.»

۲ کلمه‌ی «او»، که در متن «راز جعبه» مشخص شده است، به چه کسی یا چه چیزی اشاره می‌کند؟

..... می‌کند؟

۳ کلمه‌ی «تو»، که در متن «راز جعبه» مشخص شده است، به چه کسی یا چه چیزی اشاره می‌کند؟

چرا حکیم به جای راز خوشبختی، موشی به آن شخص داد؟

درس دوازدهم: ایران عزیز درس سیزدهم: درس آزاد

درس چهاردهم: ایران آباد

ایران عزیز

درس دوازدهم

املا و واژه‌آموزی

۱

ده کلمه از درس انتخاب کن و از روی آن‌ها، با خط خوش بنویس.

۲

حروف الفبا را یک در میان، به ترتیب بنویس. حالا با استفاده از آن‌ها، پنج کلمه بساز.

حروف الفبا

متن را بخوان و جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب، کامل کن.

نمکدان - گلدان - شمعدان - قندان

شیی در تاریکی برادرم به سراغ ..... رفت تا قند بردارد. ناگهان دستش به ..... خورد و شاخه‌ی گل داخل آن به زمین افتاد. مادر از خواب بیدار شد. شمع را داخل ..... گذاشت و آن را روشن کرد.

۱

کلمه‌ها و عبارت‌های زیر را با دقت بخوان.

سرزمین زرخیز - نعمت - زیارت - دریای خزر - دل انگیزش - افتخار - برازنده تر - صبور -
حقیقت - فرهنگ - رونق - زادگاه - طمع - حریص - آزرده - نهراسیم

کدام یک از کلمه‌های بالا در متن درس وجود دارد، آن‌ها را بنویس.

۲

جمله‌های به هم ریخته را مرتب کن.

● آغوش، جای، ایران، مردم خوب، راه است، در، داده، خود.

۳

● کرده، فرهنگ، خدمت، ایران، به، جهان، است.

یک موضوع را به دل خواه انتخاب کن و یک بیت شعر درباره‌ی آن بنویس.

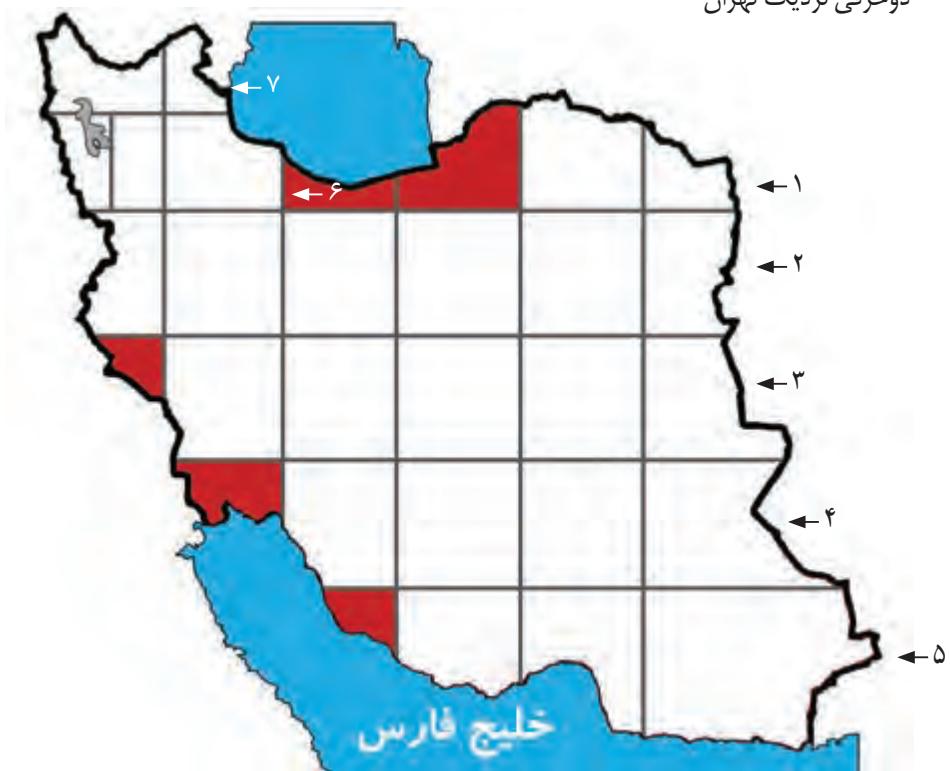
۱ از روی سرمشق، با خط خوش و زیبا بنویس.

خوب و عزیزی ، ایران زیبا پاینده باش ، ای خانم ما

خوب و عزیزی ، ایران زیبا پاینده باش ، ای خانم ما

۲ جدول را کامل کن.

۱ محل حرم حضرت معصومه (س) ۲ بلندترین قله ایران ۳ پایتخت ایران ۴ مذهبی ایران ۵ از محصول های کشاورزی شمال ایران ۶ نام دریای شمال ایران ۷ شهر دوحرفی نزدیک تهران

یک موضوع به دلخواه انتخاب کن. موضوع را به موضوع‌های کوچک‌تر تقسیم کن. یکی از موضوع‌های کوچک را که اطلاعات بیشتری در مورد آن داری، انتخاب کن و درباره‌ی آن، یک بند بنویس.

موضوع کلی:

۱

۲

۳

موضوع:

A large rectangular handwriting practice area with a light blue background. It features decorative vertical borders on the left and right sides with colorful floral patterns. The main area contains five horizontal dotted lines for writing. Above this main area, there is a smaller rectangular box with a light blue background and a white border, also featuring a floral pattern on its left side. It contains three horizontal dotted lines for writing, with the word "موضوع:" (Topic) written above it in pink.

داشتن آگاهی و اطلاعات بیشتر درباره‌ی یک موضوع، کارِ بندنویسی را آسان‌تر می‌کند.

درس آزاد

درس سیزدهم

املا و واژه‌آموزی

Handwriting practice lines for the Persian script.

املا، بیاموز و بگو

ایران آباد

درس چهاردهم

املا و واژه‌آموزی

۱ از روی مطلبی که نماینده‌ی گروه «همبستگی» گفت، با خط خوانا و زیبا بنویس.

.....

.....

.....

.....

۲

پنج کلمه‌ی مهم درس را سمت راست جدول بنویس. بعد آن‌ها را در ستون چپ جدول به ترتیب حروف الفبا مرتب کن.

کلمه‌های مهم درس به ترتیب الفبایی	کلمه‌های مهم درس

۳

محل کار هر شغل را در جدول بنویس.

محل کار	شغل
	نانوا
	عکاس
	قصّاب
	بقال
	خیاط

۱ با توجه به متن درس، جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب، پر کن.

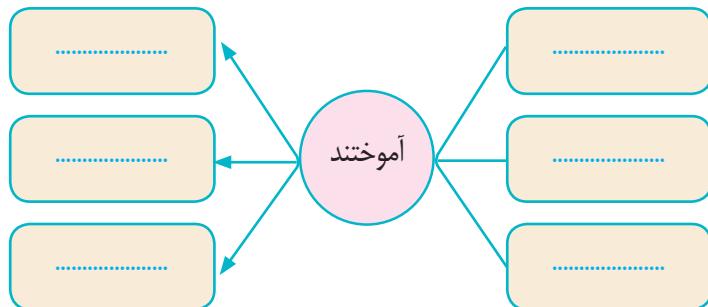
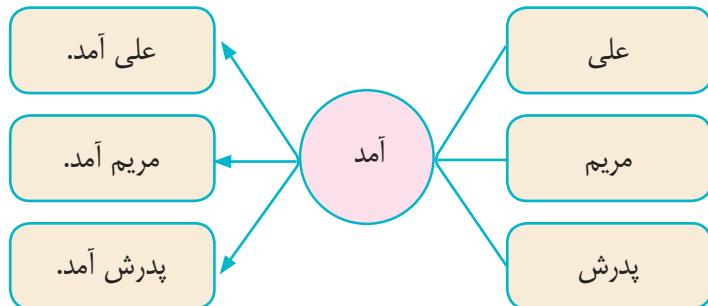
- ما ..... را که انسان‌هایی پر تلاش هستند دوست داریم.
- همه‌ی مردم باید ..... و تاریخ میهن خود را خوب بشناسند.
- زبان فارسی برای حفظ میهن بسیار ..... است.
- اگر ما در علم و ..... پیشرفت کنیم ..... ما همه جا ..... و سربلند می‌شود.

۲ کلمه‌ها و عبارت‌های زیر را با دقّت بخوان.

مرزی - با اهمیت - مرزنشینان - برخاست - مناطق مختلف - صنعت

آن‌ها را در درس پیدا کن و از روی جمله‌هایی که این کلمه‌ها در آن‌ها به کار رفته‌اند، با خط خوانا
بنویس.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

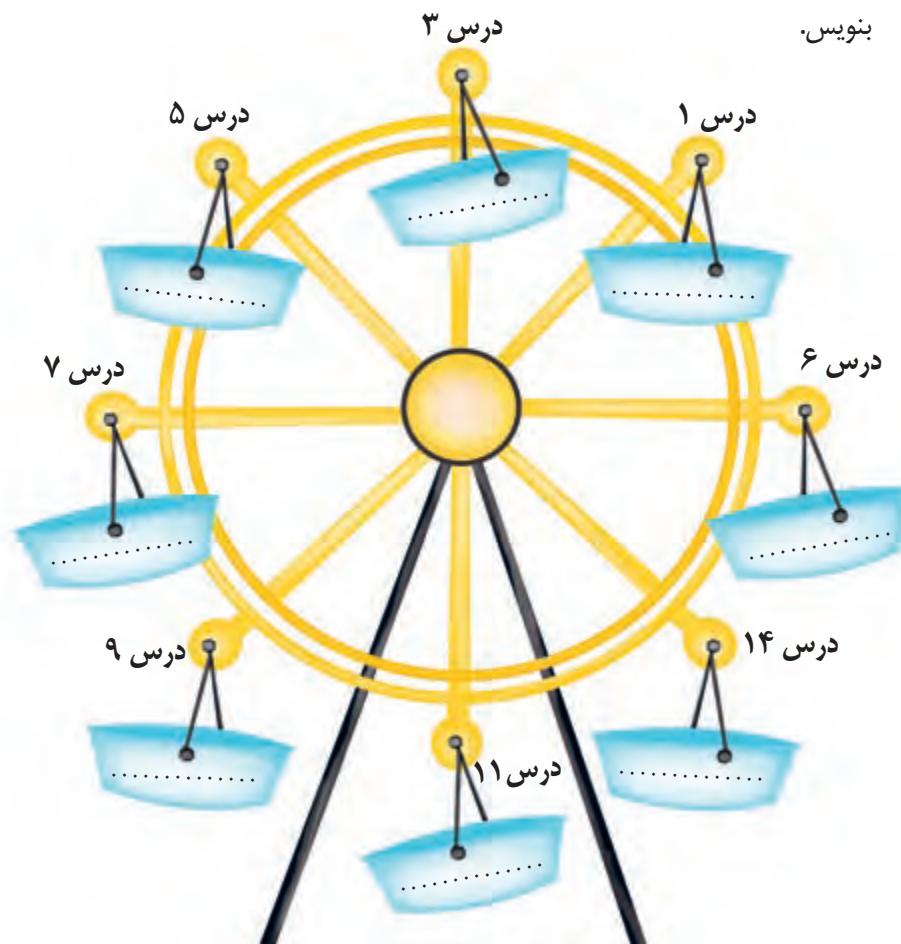
۱ از روی سرمشق، خوش خط و زیبا بنویس.

چو ایران نباشد، تن من مباد
بدین بوم و بر، زنده یک تن مباد

چو ایران نباشد، تن من مباد
بدین بوم و بر، زنده یک تن مباد

۲ در چرخ و فلک زیر با توجه به شماره‌ی درس‌ها، یک کلمه‌ی جمع از متن درس پیدا کن و

بنویس.

(الف) این بند را بخوان و به جمله‌ی اول آن دقّت کن.

لباس، بدن را در مقابل انواع مختلف آب و هوای محافظت می‌کند. در روزهای سرد، بهترین راه گرم نگهداشت‌بند، پوشیدن لباس مناسب است. هوایی که بین لایه‌های لباس وجود دارد، بدن را گرم نگه می‌دارد. در روزهای گرم، لباس‌های سبک، نازک و روشن، بهترین نوع لباس است. چون پوست را خنک نگه می‌دارد و می‌گذارد که هوا به بدن برسد.

(ب) حالا متن زیر را بخوان و جمله‌ی اول بند را بنویس.

فصل اول، بهار است که زمین را پر از گل و شکوفه می‌کند. تابستان، دومین فصل سال است که با تعطیلی مدرسه، اوقاتِ فراغتِ دانش‌آموزان آغاز می‌شود. سومین فصل، پاییز است که برگ‌ریزان آن زیباست. آخرین فصل سال، زمستان است که بارشِ برف در آن، لباسِ سفید، بر تنِ طبیعت می‌پوشاند.

جمله‌ی اول بند، جمله‌ی اصلی آن است.

فعالیت‌های تکمیلی

مانند نمونه، با توجه به کلمه‌ی داده شده، جمله را بازنویسی کن.

شهید دوران، دلاورانه پرواز کرد.

(الف) شهید ارستانی، دلاورانه پرواز کرد.

(ب) (جنگید)

(ج) (شهید شد)

(د) (شهید بایی)

در داستان «خروس ایرانی» فرماندهی سپاه ایران دستور داد که خروسی بیاورند تا ارزنهای را

بخورد. منظور او از این کار چه بود؟

یک کتاب داستان بخوان و سه سؤال از آن طرح کن. نام کتاب و سؤال‌هایت را در کادر زیر

بنویس.

درس پانزدهم: دریا درس شانزدهم: اگر جنگل نباشد

درس هفدهم: چشم‌های آسمان

دریا

درس پانزدهم

املا و واژه‌آموزی

۱ قسمت‌هایی از شعر را که دوست داری، خوش خط و خوانا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۲ کلمه‌های زیر را از متن درس پیدا کن و در جدول بگذار.

					کلمه‌ی دو حرفی
					کلمه‌ی سه حرفی
					کلمه‌ی چهار حرفی که یکی از نشانه‌های «غ» را دارد.
					کلمه‌ی پنج حرفی که یک نشانه در آن تکرار شده باشد.

نام چند عضو از بدن را در ستون اوّل می‌بینی. مانند نمونه، به هر کدام نشانه‌ی (۴) اضافه کن، سپس آن را در جای خالی بنویس.

عضو بدن	ترکیب با (ه)	کلمه‌ی جدید
گوش	گوش + ه	گوش
لب		
دماغ		
چشم		

اما، بیاموز و بگو

از کلمه‌های درس ، دوازده کلمه را به دلخواه انتخاب کن و از روی آن‌ها با خط خوانا و زیبا بنویس.

.....

.....

.....

۲ جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب از متن درس، کامل کن.

● می‌برد ..... از نوازش آب

● ساحل بی‌خيال .....

● می‌شوم شاد و می‌زنم .....

● مثل ماهی میان آب .....

● آسمان ..... و دریا رام

● زندگی مهربان و من .....

۳ مانند نمونه، جمله‌ها را تکمیل کن.

مادر مثل خورشید است؛ چون با مهربانی اش به زندگی من، گرما می‌بخشد.

● معلم مثل ..... است؛ چون .....

● کتاب مثل ..... است؛ چون .....

● دریا مثل ..... است؛ چون .....

۱ از روی سرمشق، خوش خط و زیبا بنویس.

اینجا خلیج فارس، چون قلب میمن است ناش هنیشکی در سینه‌ی من است

ناش هنیشک در سینه‌ی من است اینجا خلیج فارس، چون قلب میمن است

۲ یک کلمه از درس انتخاب کن. مخالف آن را بنویس. بعد جمله‌ای بنویس که هر دو کلمه، در آن باشد.

.....	

۳ جدول رنگارنگ؛ با دقّت به جدول نگاه کن. کلماتی را که باهم شباهت دارند، مانند نمونه، با یک رنگ مشخص، رنگ آمیزی کن.

آسایشگاه	آشپزخانه	خوش قیافه	موجودات	آزمایشگاه	سرحال
خوش بو	قطعات	هنرمند	دلپذیر	کتابخانه	دودکش
نمازخانه	سربلند	خاطرات	آرایشگاه	سربند	دلخواه
دلنشین	نمایشگاه	میخکش	خوش مزه	گلخانه	مجلات
خوش حال	هواکش	سودمند	دستکش	مشاهدات	سرزنده
نفتکش	دلگرم	حیوانات	سرافراز	ارزشمند	کارگاه

۱ بندهای زیر را بخوان و به ارتباط جمله‌ی اول بند با بقیه‌ی جمله‌ها توجه کن. آیا بقیه‌ی جمله‌های بند در تکمیل جمله‌ی اول، نوشته شده‌اند؟

(الف) هیچ وقت خاطره‌ی اولین روز مدرسه را فراموش نمی‌کنم. آن موقع، هفت ساله بودم. به خاطر دارم که یک روز صبح زود دست در دست بابا به مدرسه رفتم. مدرسه یک حیاط بزرگ و قدیمی داشت و پر از بچه‌های قد و نیم قد بود. همین قدر یادم هست که صف بچه‌ها تشکیل شد و من در صف کلاس اولی‌ها قرار گرفتم.

(ب) آلدگی هوا دلایلی دارد. در شهرهای بزرگ، هوا آلد است. من در روستا زندگی می‌کنم. هوای روستا تمیز است. روستا کارخانه‌ی صنعتی ندارد. دیروز همراه دوستم به یکی از باغ‌های اطراف روستا رفتیم. تعداد زیادی درخت در آن باغ بود. درختان هوا را تمیز می‌کنند.

۲ یکی از بندهایی که خواندی، خوب نوشته نشده است. همان‌طور که متوجه شدی، جملات آن بند، جمله‌ی اول را توضیح نمی‌دهند. حالا تو دوباره آن را بنویس. دقّت کن جمله‌هایی که می‌نویسی، جمله‌ی اول بند را تکمیل کنند.

جمله‌های یک بند باید در تکمیلِ جمله‌ی اول بند، نوشته شوند.

اگر جنگل نباشد

درس شانزدهم

املا و واژه‌آموزی

۱ از روی پنج سطر اول درس، با خط خوانا و زیبا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

۲ کلمه‌های زیر را با دقّت بخوان.

کاغذ - ماسه - اکسیژن - ویران - حفظ - غوطه - مواظبت - آغاز - مناطق - روزگاری -
مراقب - قایق

کدام یک از کلمه‌های بالا در متن درس وجود دارد، آن‌ها را بنویس.

۳ با کلمه‌های زیر، جمله بساز.

.....	خطناک
.....	دردناک
.....	تابناک

۱ از متن درس جمله‌هایی را پیدا کن که این کلمه‌ها، در آن‌ها آمده است. سپس از روی جمله‌ها بنویس.

غَرْش - گَسْتَرْدَه - مَشْغُول - پِهْنَاوَر - اسْتَرَاحَت

۲ متن زیر را بادقت بخوان و از روی کلمه‌هایی که مشخص شده است، بنویس.

جنگل، درخت‌های انبوه و تناور دارد. گاهی میمون‌های بازیگوش بر شاخه‌های درختان مشغول بازی هستند. اگر جنگل نبود کمد، در و پنجره و کاغذ به وجود نمی‌آمد.

۳ مانند نمونه، جدول را کامل کن.

محمد جنگل زیبا را دید.	محمد چه چیزی را دید؟	محمد دید.
.....	نرگس چه کسی را ملاقات کرد؟	نرگس ملاقات کرد.
.....	معلم چه چیزی را خواند؟	.....

۱ از روی سرمشق، خوش خط و زیبا بنویس.

به دست خود درختی می‌نشانم جوی آبی می‌کشانم

به دست خود درختی می‌نشانم جوی آبی می‌کشانم

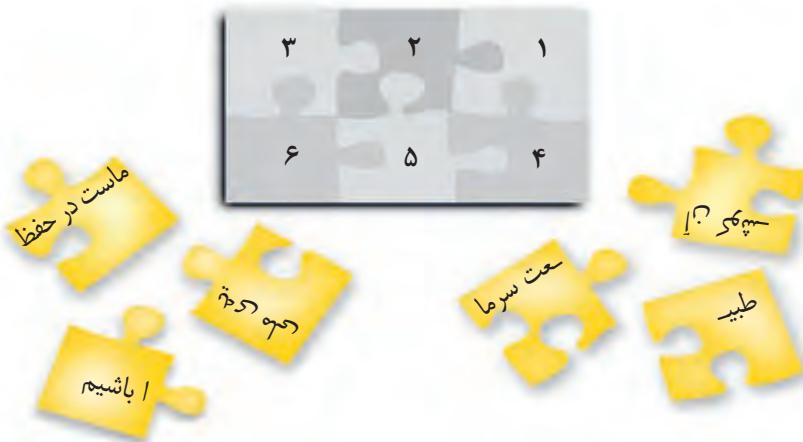
۲ به کلمه‌های زیر دقّت کن. با نشانه‌ی آخر هر کلمه، واژه‌ی بعدی شروع می‌شود. این کار را

ادامه بده و جاهای خالی را کامل کن.

از بین کلمه‌های بالا، سه کلمه را به دلخواه انتخاب کن و در یک جمله به کار ببر.

۳ قطعاتِ این جورچین، به هم ریخته‌اند. آن‌ها را مطابق با شماره‌های جورچین، شماره‌گذاری کن. سپس جمله‌ی روی آن را بخوان و بنویس.

این بند را کامل کن.

موضوع: پرچم

پرچم ایران، سه رنگ دارد.

به جمله‌ای که در ابتدای بند می‌آید، «جمله‌ی موضوع» می‌گویند.

دروس هفدهم

چشم‌های آسمان

املا و واژه‌آموزی

۱ با توجه به متن درس، جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب، پر کن.

آسمان صاف و زیباست و ستاره‌ها با ..... خاصی آن را ..... از ستاره ..... خورشید را گرفتم. حس ..... داشتم. آسمان چقدر گستردگ ..... است. می خواستم فریاد بزنم و از خدای بزرگ برای آفرینش این همه زیبایی و ..... تشکر کنم.

۲ از متن درس، به خودت املا بگو.

مانند نمونه، ابتدا وصل کن، سپس کامل کن.

اما، بیاموز و بگو

۱ کلمه‌ها و عبارت‌های زیر را با دقّت بخوان.

رخت‌خواب - پشت‌بام - غَرَش - لذَّت - درخشش - نقطه‌های نورانی - مناطق -
وصل کردن - غرق تماشا - هیجان‌انگیز - بی‌نهایت - سراغ - نورافشانی -
چهار فصل زیبا - شبانه‌روز - چرخش عظیم - مسافت فضایی

آن‌ها را در درس پیدا کن و از روی آن‌ها بنویس.

.....

.....

.....

۲ کلمه‌های جدول را از درس پیدا کن و بنویس.

				پ
	ع			و
م				م
	ت			آ

۳ مطالب مهمی را که از درس آموختی، یادداشت برداری کن.

۱

از روی سرمشق، با خط خوش و زیبا بنویس.

خدایا، چنان کن که فرجام کار
تو خشنود باشی و ما رسکار

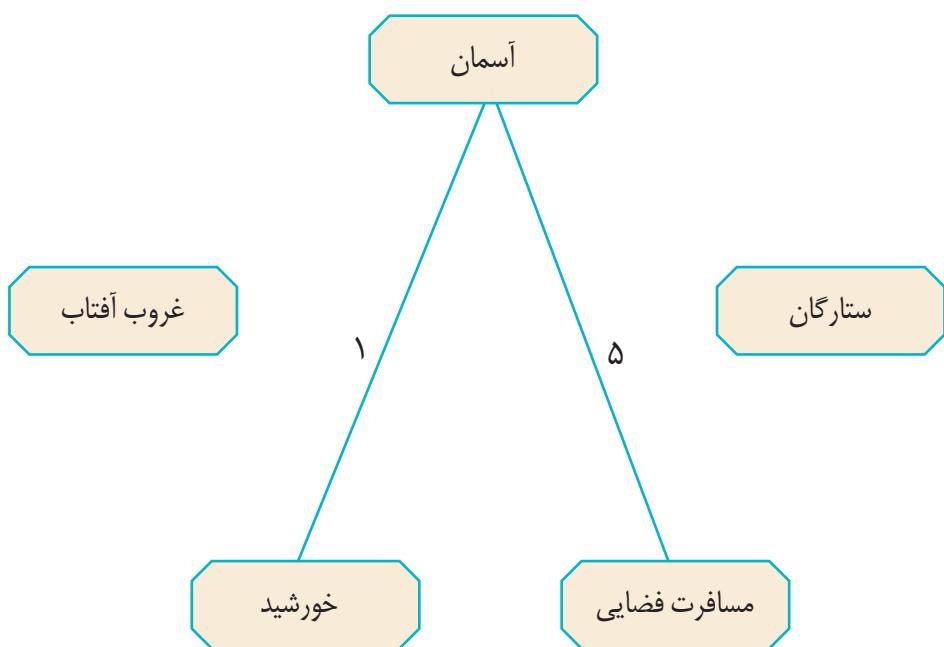
خدایا، چنان کن که فرجام کار
تو خشنود باشی و ما رسکار

۲

آرزوی خود را در یک جمله بنویس.

۳

کلمه‌های زیر را به ترتیب حروف الفباء، با خط راست به هم وصل کن.

به موضوع «آب» فکر کن. آن را به موضوع‌های کوچک‌تر تقسیم کن. یک موضوع را انتخاب کن و در مورد آن، یک بند بنویس. در نوشتن جمله‌ی موضوع، دقّت کن.

موضوع کلی: آب

.....
موضوع کوچک‌تر:

.....
موضوع:

	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	
---	---	--

جمله‌ی موضوع، به خواننده کمک می‌کند تا موضوع را آسان‌تر بفهمد و پیام را درک کند.

فعالیت‌های تکمیلی

۱ با توجه به کلمه‌ی داده شده جمله را بازنویسی کن.

● دانش‌آموzan کتاب را خوانند.

(الف) ..... (مریم و خواهرش)

(ب) ..... (دیدند)

(ج) ..... (مجله)

(د) ..... (خریدند)

۲ در داستان «افتادن از آسمان» مرد زورگو از اینکه گفت: «من از آسمان افتاده‌ام» چه

منظوری داشت؟

۳ متن زیر را با دقّت بخوان و به سؤال‌های آن پاسخ بده.

در هر کندوی زنبور عسل، یک ملکه و تعداد زیادی زنبور کارگر زندگی می‌کنند. اگر تعداد زنبورهای کارگر کافی نباشد، در کندوبی نظمی ایجاد می‌شود. ملکه، از اسفند تا شهریور ماه حدود سه تا پنج هزار تخم می‌گذارد و به طور متوسط سه تا چهار سال عمر می‌کند. زنبورهای کارگر از شیره‌ی گل‌ها عسل تولید می‌کنند. آن‌ها فقط در فصل زمستان زندگی آرامی دارند. عمر زنبورهای کارگر کمتر از زنبور ملکه است. آن‌ها در تابستان فقط پنج هفته و در زمستان تا شش ماه عمر می‌کنند.

(الف) کلمه‌ی «آن‌ها» که در متن مشخص شده است، به چه کسانی یا چه چیزهایی اشاره دارد؟

(ب) چرا عمر زنبورهای کارگر در تابستان، کوتاه‌تر از زمستان است؟

